

Barnelovsaken

IJ-nr 2010-18

RG-2010-1518

INSTANS:

Eidsivating lagmannsrett - Kjennelse

DATO:

2010-10-12

DOKNR/PUBLISERT:

LE-2010-150849 - RG-2010-1518

STIKKORD:

Offentliggjøring av rettsavgjørelse. Domstolloven § 130 første ledd bokstav a. Tvisteloven § 29-3 tredje ledd. Rettsgebyrloven § 2 annet ledd og § 10.

SAMMENDRAG:

Lagmannsretten opphevet tingrettens beslutning om totalforbud mot offentliggjøring av kjennelse. Beslutningen ansett som åpenbart urimelig. Uttalelse om ankegebyr og sideutgifter.

Henvisninger: (DI § 130), (Rettsgebyrlov § 2). (Rettsgebyrlov § 10). (Tvistelov § 29-3).

SAKSGANG:

Nord-Gudbrandsdal tingrett - Eidsivating lagmannsrett LE-2010-150849 (10-150849ASK-ELAG/).

PARTER:

Lovdata (Advokat John Christian Elden).

FORFATTER:

Kst lagdommer Knut-Petter Hanssen, lagdommer Reidar Vigen, lagmann Torolv Groseth.

Henvisninger i teksten: (DI § 124), (Barnelov), (Rettsgebyrlov § 8), (Tvistelov § 20-2)

Saken gjelder forbud mot offentliggjøring av rettsavgjørelse av hensyn til privatlivets fred, jf domstolloven § 130 første ledd bokstav a.

I Nord-Gudbrandsdal tingretts kjennelse av 10. september 2010 avviste tingretten en stevning som gjaldt spørsmål om fast bosted og samvær for felles barn, fordi det ikke var foretatt lovpålagt meglings etter barnelovens bestemmelser. I samme kjennelse ble også en begjæring om midlertidig avgjørelse avvist. Det fremgår av kjennelsen at tingretten besluttet forbud mot offentlig gjengivelse av hele avgjørelsen, jf domstolloven § 130 første ledd.

Stiftelsen Lovdata, heretter benevnt Lovdata, kontaktet tingretten med hensyn til hvordan forbudet skulle forstås. Det ble forespurt om kjennelsen kunne legges inn i Lovdatas database over tingrettsavgjørelser så fremt full anonymisering ble foretatt. Alternativt bad Lovdata om tingrettens tillatelse til å publisere kjennelsen dersom Lovdata fulgte sin praksis med full anonymisering. Tingretten besvarte dette med at saken gjaldt en familiesak der det i kjennelsen ble spesielt vist til samtaler med barnevernet, og der barnevernets vurderinger fremkom. Videre viste tingretten til det var en så vidt spesiell sak på et lite sted hvor alle kjenner alle. Derfor besluttet tingretten forbud mot offentliggjøring av hele avgjørelsen. Tingretten presiserte at den heller ikke ville gi tillatelse til publisering i anonymisert form. Lovdata ga tilbakemelding om at de ut fra den praksisen de følger i saker som foreliggende, fant det vanskelig å la være å publisere kjennelsen. Lovdata vedla en anonymisert versjon av tingrettens kjennelse slik at tingretten kunne se hvordan kjennelsen ville bli seende ut i tilfelle publisering. Lovdata understreket at kjennelsen ved eventuell publisering kun ville ligge i tingrettsbasen, som er en del av betalingstjenesten. Den 15. september 2010 påanket Lovdata tingrettens beslutning om at kjennelsen i sin helhet skulle være unndratt offentlig gjengivelse. Lovdata viser til at tingretten hadde truffet beslutningen uten at noen av partene hadde fremsatt noen begjæring om tilsvarende forbud. Det følger av domstoloven § 130 fjerde ledd at saker etter barneloven bare kan gjengis offentlig i anonymisert stand, noe som altså er mindre vidtgående enn den beslutning tingretten har truffet etter domstoloven § 130 første ledd. Det er uklart hvorfor tingretten har fraveket hovedregelen om offentlig gjengivelse i anonymisert form. Lovdata mener at saken reiser prinsipielle spørsmål, og har derfor anket tingrettens beslutning. Lovdata anser at det er av prinsipiell betydning at en avgjørelse i en sak etter barneloven, kan publiseres i anonymisert form i Lovdatas database. Lovdata kan ikke se at tingrettens kjennelse inneholder noen momenter som bør være til hinder for at den gjengis offentlig i anonymisert stand. En slik publisering vil være i samsvar med praksisen som følges ved offentliggjøring av barneverns- og barnefordelingssaker. Det bemerkes at Høyesterett i slike saker rutinemessig påfører at sakene kan gjengis i anonymisert form, jf for eksempel . Nevnte avgjørelse er langt mer detaljert i sin beskrivelse av partenes forhold enn i nærværende kjennelse. Hensynet til offentlighet i rettspleien og kjennskap til domstolenes rettsskapende virksomhet står sterkt i Norge, og det er ingen grunn til særbehandling av nærværende sak.

Lovdata har nedlagt slik *påstand*:

Forbudet mot offentlig gjengivelse av kjennelsen i sin helhet oppheves

1.

Stiftelsen Lovdata tilkjennes sakens omkostninger fra det offentlige

2.

I tingrettens oversendelsesbrev av 21. september 2010 til lagmannsretten presiseres det at tingretten i medhold av domstoloven § 130 første ledd bokstav a) første alternativ besluttet forbud mot offentlig gjengivelse av kjennelsen. Tingretten viser til at forbudet var eksplisitt fattet for å verne partene. Tingretten stiller spørsmål ved advokat Eldens habilitet ut fra at han representerte saksøkte frem til 20. september 2010, og nå representerer Lovdata. Etter tingrettens oppfatning er nærværende anke til skade for hans tidligere klient.

Advokat Elden påpeker i brev av 23. september 2010 at det selvsagt er foretatt en vurdering av om det foreligger motstridende interesser mellom hans klienter, og det foreligger ikke motstrid. Saksøkte i den underliggende saken, ser intet behov for at tingretten på egen hånd og uten å

spørre partene, inntar en prosessuell beskyttelsesholdning i saken ved å unnta rettsavgjørelser fra offentlighetens totale innsyn. Advokat Elden opplyser at han er medredaktør i Rettens Gang, og at tingrettens kjennelse vil bli vurdert publisert der forutsatt at lovens vilkår er til stede. Lagmannsretten tilskrev saksøkers prosessfullmektig og bad om uttalelse om hvordan saksøker, som en av partene i den underliggende saken, stilte seg til spørsmålet om offentlig gjengivelse i anonymisert form. Tilbakemeldingen var at heller ikke hans klient hadde noen innsigelse mot at kjennelsen gjengis i anonymisert form.

Lagmannsretten bemerker:

Lagmannsrettens prøvingsadgang er begrenset. Det følger av tvisteloven § 29-3 tredje ledd at beslutninger bare kan påankes på det grunnlag av at retten har bygd på en uriktig generell lovforståelse av hvilke avgjørelser retten kan treffe etter den anvendte bestemmelse, eller på at avgjørelsen er åpenbart uforsvarlig eller urimelig.

Lagmannsretten ser ingen grunn til å uttale seg om advokat Eldens habilitet.

Den underliggende saken gjelder en sak etter barneloven. Det følger av domstoloven § 130 fjerde ledd at rettsavgjørelser som nevnt der, bare kan offentliggjøres i anonymisert form, og da uten at retten treffer noen særskilt avgjørelse om slik anonymisering. Etter lagmannsrettens oppfatning har slik offentliggjøring i anonymisert form vært praktisert lenge i domssamlinger og hos Lovdata. Det vises til den ankende parts opplysninger og til Anders Bøhn, Domstoloven, Kommentirutgave, side 397, punkt 12.

Utgangspunktet er at rettsmøtene er offentlige, og forhandlingene og rettsavgjørelsene kan gjengis offentlig, jf domstoloven § 124 første ledd.

Domstoloven § 130 første ledd er en « kan »-regel. I vurderingen av om rettsavgjørelsen helt eller delvis skal unntas offentlighet i medhold av domstoloven § 130 første ledd bokstav a, vil partenes syn på dette være et moment. Men retten kan også vektlegge hensynet til andre personer som er omtalt i avgjørelsen, eller involvert i saken, for eksempel hensynet til barna. Dette uavhengig av om partene selv har krevd helt eller delvis forbud mot offentlig gjengivelse. Lovgiver har ment at hovedregelen er at også saker etter barneloven kan gjengis offentlig, og at anonymisering i tilstrekkelig grad i varetar personvernet for de omtalte og/eller involverte, jf domstoloven § 130 fjerde ledd.

Tingrettens beslutning medfører et totalforbud mot offentlig gjengivelse av kjennelsen.

Tingretten har begrunnet dette med hensynet til privatlivets fred, jf domstoloven § 130 første ledd bokstav a. Tingretten har vist til de spesielle forholdene i saken. Etter lagmannsrettens oppfatning må den klare hovedregel være at det skal mye til før domstolene ut fra privatlivets fred i sin helhet forbyr offentliggjøring av rettsavgjørelser. Dette fordi anonymisering av rettsavgjørelsene som regel vil være tilstrekkelig til å ivareta privatlivets fred, og/eller at også deler av avgjørelsen, for eksempel visse avsnitt, unntas fra offentlighet. Et totalforbud vil, som i denne sak, ramme faglig offentliggjøring i domssamlinger og hos Lovdata.

Slik lagmannsretten ser det, inneholder tingrettens kjennelse ingen spesielle forhold som tilsier at kjennelsen i sin helhet skal unntas offentlig gjengivelse. Kjennelsen inneholder få og ingen særlig detaljerte opplysninger om de omtalte eller de involverte partenes forhold. Kjennelsen avviser en stevning og en begjæring om midlertidig avgjørelse etter barneloven, og kan ha faglig interesse. Ingen av partene i den underliggende saken motsetter seg at kjennelsen publiseres i anonymisert form. Lovdata har utarbeidet en anonymisert versjon av kjennelsen som eventuelt vil bli publisert. Den anonymiserte versjonen synes i tilstrekkelig grad å ivareta privatlivets fred og domstoloven § 130 fjerde ledd. I visse tilfeller, for eksempel grunnet små forhold, kan det være et poeng at også tingrettens navn anonymiseres. Lagmannsretten kan i denne konkrete saken ikke

se at det skal være nødvendig å anonymisere tingrettens navn, men antar at Lovdata vil vurdere det nærmere.

Etter lagmannsretten oppfatning er det åpenbart at tingrettens kjennelse bør tillates offentliggjort i anonymisert form. Lagmannsretten finner at tingrettens beslutning om totalforbud av kjennelsen er åpenbart urimelig, jf tvisteloven § 29-3 tredje ledd, og må oppheves. Konsekvensen av at tingrettens beslutning oppheves, er at kjennelsen kan offentliggjøres i anonymisert form.

Lovdata har fått fullt medhold i anken, og skal derfor etter hovedregelen i tvisteloven § 20-2 (2) ha full erstatning for sine sakskostnader. Den ankende part - og tingretten - har antatt at anken er gebyrfri fordi den er knyttet til en barnefordelingssak. Riktignok er det slik at den underliggende saken gjelder en barnefordelingssak, men anken retter seg mot tingrettens beslutning om å totalforby offentlig gjengivelse av en kjennelse. Lagmannsretten kan da ikke se at det er grunnlag for gebyrfritak etter rettsgebyrloven § 10, og ankegebyr skal betales i samsvar med rettsgebyrloven § 8. Det er ikke sendt inn noen saksomkostningsoppgave. Lagmannsretten fastsetter skjønnsmessig salæret til advokat Elden til kr 3 000, inkl. mva. I tillegg kommer rettsgebyret med kr 5 160,-.

Advokat Mejdell Jakobsen, som representerer saksøker i den underliggende saken, har fremsatt et omkostningskrav som følge av arbeid med uttalelse overfor lagmannsretten. Det anføres at saksomkostningene bør dekkes av det offentlige, alternativt av den ankende part. Det var lagmannsretten som rettet en forespørsel til prosessfullmektigen, og bad om hans klients syn på spørsmålet om offentlig gjengivelse. Lagmannsretten anser hans omkostningsoppgave som en sideutgift etter rettsgebyrloven § 2 annet ledd, « andre sideutgifter ». Omkostningene fastsettes skjønnsmessig til kr 1 500 inkl. mva.

Den ankende part tilkjennes etter dette saksomkostninger med kr 9 660,-. Domstolene hører administrativt under Justisdepartementet. Lagmannsretten viser til og Borgarting lagmannsretts kjennelse av 5. mai 2009 () og pålegger Staten v/ Justisdepartementet å betale Lovdatas sakskostnader.

Kjennelsen er enstemmig.

Slutning

1.

Tingrettens beslutning om forbud mot offentlig gjengivelse av kjennelsen i sin helhet oppheves.

2.

I saksomkostninger for lagmannsretten betaler Staten v/ Justisdepartementet kroner 9.660 - nitusensekshundreogseksti - til Stiftelsen Lovdata innen 2 - to - uker fra forkynnelsen av denne kjennelse.